

stalostních spisů okresního soudu v Žilině měla býti sice pozůstalost projednávána u tohoto soudu, an zůstavitel měl v Žilině své řádné bydliště, avšak pozůstalostní řízení nebylo podle usnesení tohoto soudu ze dne 8. září 1928 zahájeno, jelikož zůstavitel nezanechal majetek (§ 2 zák. čl. XVI. z roku 1894). Vzniká otázka, zda žalující pozůstalost má způsobilost býti stranou rozepře. Otázku tu jest řešiti s hlediska práva platného pro Slovensko, neboť, má-li býti pozůstalost projednána podle jeho předpisů, jest i právní pojem pozůstalosti jako takové co do procesní způsobilosti posuzovati s hlediska hmotněprávních zásad tohoto práva. Podle zásadního rozhodnutí kurie čís. 299 (sbírka Záturcký str. 1098) neznají zákony uherské, platící dosud na Slovensku, právní pojem ležící pozůstalosti (hereditas jacens). Pozůstalost není podle slovenského práva osobou, která může samostatně vcházeti v platné závazky (§§ 865 až 869 obč. zák.) a proto není podle § 1 c. ř. s. způsobilá, by jako strana samostatně na soudě jednala. To jest však podle § 7 c. ř. s. takovým nedostatkem procesní způsobilosti, který na příkaz soudní (§ 6 c. ř. s.) nemůže býti odklizen. Měla býti tudíž žaloba již soudem první stolice podle § 230 c. ř. s. odmítnuta. Když se tak nestalo ani v druhé stolici, bylo tak podle § 510 c. ř. s. učiniti dovolačím soudu a bylo nejen rozsudky nižších soudů, nýbrž i řízení předcházející zrušiti pro zmatečnost.

Čís. 9882.

Pozemková reforma.

Rozvrhové usnesení o přejímací ceně za zabraný majetek, jímž se nárok přikazuje, jest jen určovací, nemůže však tvořiti exekuční titul.

Na Československém státu lze se domáhati pořadem práva (a to u krajského civilního soudu v Praze) částek, jež byly v rozvrhovém řízení přikázány k hotovému vyplacení.

(Rozh. ze dne 3. května 1930, R I 209/30.)

Majitel zabraného majetku domáhal se na Československém státu zaplacení 42.948 Kč, tvrdě, že přejímací cena měla býti zúročena od 16. listopadu 1924 do zaplacení pololetně pozadu, kdežto Státní pozemkový úřad zaplatil při složení přejímací ceny jen úroky od 16. dubna 1924 do zaplacení, čímž žalující přišla o úroky z jednotlivých pololetních úrokových částek, kteréž úroky činí právě zažalovaný peníz. **Procesní soud první stolice** (krajský civilní soud v Praze), zamítнув námítku nepřípustnosti pořadu práva, žalobu zamítl. Ohledně zamítnutí námítky nepřípustnosti pořadu práva uvedl v důvodech: Žalobce nevymáhá peníz, jenž měl býti rozvržen podle ustanovení § 47 zák. čís. 329/1920, nenapadá rozvrhové usnesení, jak se žalovaná strana mylně domnívá, nýbrž tvrdí, že má proti žalované straně nárok na úroky ze splatných úroků přikázaných dohodou a rozvrhovým usnesením. Jest to soukromoprávní sporný nárok, opírající se o dohodu a o rozvrhové

usnesení, který musí býti posouzen v řízení sporném, poněvadž výsledky řízení podle § 47 daly mu teprve vzniknouti. Zákon náhradový mluví jen o úrocích z přejímací ceny a ne o úrocích z úroků, proto k nim v rozvrhovém řízení nemůže býti přihlíženo. Odvolací soud k odvolání žalovaného zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením jako zmatečné a odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva, odvolání žalobkyně poukázal na toto rozhodnutí. Důvody: Odvolací soud vzhledem k odvolání žalované strany a z úřadu podle § 42 prvý odstavec j. n. přezkoumal věc v neveřejném sezení (§§ 471 čís. 5 a 7, 477 čís. 6 a 473 c. ř. s.) a dospěl k úsudku, že jde o věc, která nepatří na pořad sporného řízení. Náhradový zákon čís. 329/1920 a čís. 220/1922 přikazuje v § 47 rozvržení přejímací ceny za nemovitosti převzaté soudu, v jehož knihách je nemovitost nebo podstatná část více nemovitostí zapsána, v souzeném případě krajskému civilnímu soudu v Praze. Rozvrh ten provádí se v nesporném řízení podle zásad o rozvrhu nejvyššího podání za nemovitost prodanou v exekuční dražbě. Rozvrh se vztahuje i na úroky z přejímací ceny, jakž jest tomu i v exekučním řízení ohledně úroků z nejvyššího podání podle § 215 čís. 1 ex. ř., což se vztahuje zajisté i na případné úroky z úroků, pokud by se měly platiti a jichž se žalobci domáhají, neboť i tu jde o úroky z přejímací ceny. V tomto rozvrhovém řízení vyřídí se věc konečně, třeba i postupem stolic. Rozvrh upraví tedy otázku, co stane se s úroky z přejímací ceny, což zase předpokládá, že se v tom řízení bezpečně stanoví, kolik úroky ty činí, a kdo co z nich dostane. Žalující strana účastnila se rozvrhového řízení, jak jest patrné ze spisů o rozvrhovém řízení, a bylo na ní, by uvedla, které úroky podle dohody se mají ještě do řízení zahrnouti, by se o nich mohlo jednati a rozhodnouti. Ana tak neučinila, nastal průpad těchto nároků, a nemohou již býti uplatněny ani sporem. Rozvrh jest právoplatný, a nelze sporem vymáhati jeho doplnění, pokud se týče žádati o přiznání toho, o čem mělo a mohlo býti vyvoláno rozhodnutí v rozvrhovém řízení. Pokud žalující strana poukazuje k tomu, že i v rozvrhovém řízení byla řeč o tom, že se úroky z přejímací ceny mají platiti pololetně pozadu, a že i rozvrhové usnesení uvádí, že úroky jest povinen stát platiti od 16. listopadu 1924 pololetně pozadu, kteréž ustanovení také skutečně rozvrhové usnesení obsahuje, brání předpis § 18 nesp. říz. tomu, by se sporem znovu o tom rozhodovalo, a je i z toho důvodu spor vyloučen. Nelze-li rozvrhového usnesení použití jako exekučního titulu k vymáhání oněch úroků, bylo věcí stran, by usnesení to třeba v postupu stolic bylo náležitě upraveno. Pro nastalý průpad je však spor vyloučen (srovnej též rozh. čís. 7775 sb. n. s.).

Nejvyšší soud vyhověl žalobcovu rekursu a změnil napadené usnesení v ten rozum, že se obnovuje výrok prvního soudu, jímž zamítnuta námitka nepřípustnosti pořadu práva a uložil odvolacímu soudu, by o žalobcovu odvolání podle zákona jednal a rozhodl.

Důvody:

Jest nedorozuměním, avšak snadno vysvětlitelným, když se finanční prokuratura v odvolání a s ní odvolací soud v napadeném usnesení do-

volávají rozhodnutí čís. 7775 sb. n. s., neboť případ, o němž toto rozhodnutí jedná, byl ten, že rozvrhové usnesení opominulo přikázati úroky (ba že již strana opominula je žádati) a strana nechala to vejíti v moc práva, nepodavši do toho stížnost, i bylo rozhodnutím tím vysloveno, že opomenutím tím nastal průpad nároku, neboť že nelze připustiti, by se strana v rozvrhovém řízení o přikázání úroků (nebo jakéhokoli nároku, pokud k němu není soud povinen přihlížeti z úřadu podle § 210 ex. ř., neb případných jiných předpisů) nestarala a teprve po právní moci rozvrhového usnesení se o jejich přiznání žalobou ucházela a tak to, co mělo býti rozhodnuto rozvrhovým usnesením v nesporném řízení, na pořad sporu převáděla. O takový případ tu nejde, neboť žaloba nedomáhá se něčeho, co bylo v rozvrhovém usnesení opominuto, nýbrž jde o případ docela opačný, že se žaloba domáhá úroků, které — aspoň podle jejího pojetí — v rozvrhovém usnesení přikázány byly, a ten případ ovšem na pořad práva náleží. Rozvrhové usnesení totiž každý nárok jen přikazuje z nejvyššího podání (z přejímací ceny), t. j. vyslovuje, že a pokud se z podání (z ceny té) naň dostává, takže v něm (v ní) dochází úhrady, že a pokud nárok ten existuje, a že a pokud nejvyšší podání a tím vydražitele, pokud se týče přejímací cenu a tím Státní pozemkový úřad stihá. Rozvrhové usnesení, totiž tedy výrok, že se ten který nárok z rozvrhové podstaty přikazuje, jest podle toho vždy jen určovací, konstatuje, že nárok jest po právu, nikdy však nemůže tvořiti exekuční titul, protože nikoho, zejména také vydražitele, pokud se týče přejímatele nemovitosti (Státní pozemkový úřad), k plnění nároku neodsuzuje. Neskládá-li povinné splátky na nejvyšší podání vydražitel, jak k tomu jest podle § 152 ex. ř. povinen, pokud požadavky věřitelů jsou přikázány k hotovému placení, odpomáhá této jeho liknavosti zákon tím, že účastníkům povoluje opětnou dražbu (§§ 154, 155 ex. ř.), avšak pokud vydražitel neplní přikázané požadavky, které převzal jako osobní dluh proti sprostění pósavadního dlužníka (§ 171 druhý odstavec ex. ř.), nezbývá věřiteli, než by se placení domáhal žalobou, neboť na pouhé přikázání pohledávky v rozvrhovém usnesení se mu exekuce nepovolí, není tam řečeno, co a kdy, v jaké lhůtě, má dlužník platiti (§ 1 zvláště čís. 1 a 6 a § 7 ex. ř.). Co se zvláště týče rozvrhového usnesení o přejímací ceně za převzatý zabraný majetek pozemkový, které se vydává v řízení nesporném (§ 47 náhr. zák.), tu arci nastává záhada co se týče přípustnosti pořadu práva, jde-li o to, Státní pozemkový úřad k plnění donutiti, ale záhada ta netočí se okolo protivy: pořad práva — rozvrhové řízení nesporné, jak ji staví odvolací soud, nýbrž okolo protivy: pořad práva — řízení správní, protože poměr Státního pozemkového úřadu z akcí pozemnoreformních vyplývající jest veřejnoprávní, což platí i o jeho poměru k věřitelům, kterým přejímací cena byla v rozvrhovém usnesení přikázána, neboť poměr Státního pozemkového úřadu k vlastníkovi převzatých zabraných nemovitostí jest zajiště veřejnoprávní, přejímací cena patří vlastně tomuto vlastníku a jest-liže se podle zákona přikazuje věřitelům místo něho, nastupují věřitelé jen na jeho místo, takže poměr Státního pozemkového úřadu i k nim jest

veřejnoprávní jako k vlastníku. Sluší však přece rozeznávat mezi požadavky, které Státní pozemkový úřad převzal a které tedy zapsány budou do náhradové knihy (§ 60 náhr. zák.), jakož i požadavkem bývalého vlastníka převzatých nemovitostí, t. j. hyperochou pro něho vybývající, kterou Státní pozemkový úřad podle své volby buď vyplatí anebo zapíše do náhradové knihy (§ 59, 61 náhr. zák.), s jedné a požadavky věřitelů přikázané k hotovému placení (§ 60 náhr. zák.) s druhé strany. Co se týče první skupiny, netřeba tu právní poměr (upravený dosti podrobně v pozemnoreformním zákonodárství) a jeho jurisdikční příslušnost vyšetřovati, neboť o ten případ nejde, bylyť podle rozvrhového usnesení ze dne 18. února 1928 požadavky pod II 1), 2), 3) a) tam uvedené přikázány s 5% úroky od 16. listopadu 1924 jako dne převzetí nemovitostí až do zaplacení, což chápati sluší tak, že přikázány k hotovému vyplacení, neboť jednak jsou to požadavky berního úřadu a pak zaměstnanců na zaopatřovacích požiticích, jež obojí musí býti podle cit. § 60 náhr. zák. hotově složeny, a jednak, kdyby šlo a mohlo vůbec jíti o jich převzetí, musily by se zapsati do náhradové knihy a otázka úroků by pro rozvrhové řízení vůbec odpadla, a co se týče úroků z jistiny 300.000 Kč vyloučené pro patronátní břemena, byly úroky z ní pod II 3) b) rovněž od 16. prosince 1924 až do zaplacení přikázány bernímu úřadu, takže na vlastníka vůbec hyperocha nevybyla a tedy o první skupinu vůbec nejde. Co se však týče druhé skupiny t. j. požadavků přikázaných k hotovému placení, má Státní pozemkový úřad požadavky tyto zaplatiti (nebo složiti) po právní moci rozvrhového usnesení (§ 60 náhr. zák.), ale ovšem zákon nepraví, jak ho má věřitel k tomu donutiti. Ale již právě proto, že to zákon nepraví, nemůže ho k tomu donucovati cestou správní, neboť úřad správní jest podle názoru nyní běžného povolán k jurisdikci jen tam, kde mu zákon rozhodnutí ukládá (tak to myslí § 2 čís. 6 zák. ze dne 2. listopadu 1918 čís. 3 sb. z. a n.), kdežto kde toho není a jde o nárok veřejnoprávní, má místo příslušnost podle zákona z téhož dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n. t. j. příslušnost pražského krajského soudu. Ale nárok žalobní náleží právě do této druhé skupiny. neboť jde o úroky z částek, které byly přikázány vesměs k hotovému vyplacení (složení), nikoli k převzetí. Že je nežádají věřitelé, nýbrž bývalý vlastník nemovitosti, jest ovšem zcela nerozhodné, nejdeť o hyperochu a úroky z ní. Bylo proto tak uznati, jak se stalo.

Čís. 9883.

Uvalení vnucené správy na nedíl (§ 36 přidělového zákona ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n.) jest jeho zadlužením a vyžaduje svolení Státního pozemkového úřadu, je-li vnucená správa prvním exekučním krokem (prvním knihovním zápisem) pro vymáhanou pohledávku. Zažádal-li však vymáhající věřitel napřed o vklad hypotekárního zástavního práva a opatřil-li si svolení Státního pozemkového úřadu již k tomuto zápisu, nepotřebuje k napotomní realizaci zástavního práva vnucenou správou opětného svolení Státního pozemkového úřadu.